

Openingsrede van de vice-voorzitter, ir. J. van den Bos, gehouden op de 56e voorjaarsvergadering van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging op vrijdag 23 april 1982 te Baarn

Het eerste onderwerp waarvoor ik in mijn openingsrede aandacht wil vragen is de houtmarkt. Ik kies dat als eerste onderwerp omdat de financiële middelen die de bosbedrijven zich via de houtmarkt verschaffen een absolute bestaansvoorwaarden zijn voor deze bedrijven en daarmee voor een duurzame bosinstandhouding. Zonder deze inkomsten is naar mijn stellige overtuiging bosinstandhouding niet gegarandeerd, ook niet in een sterk geurbaniseerde maatschappij die, naast de houtproductie, van zoveel andere functies van het bos gebruik wenst te maken.

Uiteraard is in 1981 de internationale houtmarkt sterk beïnvloed geweest door de wereldwijde economische recessie. Veel houtverwerkende industrieën benutten hun productiecapaciteit slechts gedeeltelijk en, in verband met de hoge rentestanden, werden voorraden in versneld tempo afgebouwd. Zo benutte bijvoorbeeld de Zweedse celstofindustrie haar productiecapaciteit aan het eind van 1981 en in de eerste maanden van dit jaar voor slechts 70%. Zowel in Europa als in Noord-Amerika is de vraag naar nagenoeg alle houtproducten sterk afgenomen. Een uitzondering hierop is de vraag naar vezelhout voor de papierindustrie. Deze is ten opzichte van 1980 zelfs iets gestegen. De prijzen die in 1980 nog een stijging te zien gaven, hebben zich in 1981 gestabiliseerd terwijl voor sommige producten zoals bijvoorbeeld gezaagd naaldhout een duidelijke daling is ingetreden. De doe-het-zelf-markt die met name in de naaldhoutsector in andere jaren de afnemende vraag in de nieuwbouw leek te compenseren, schijnt zich nu ook minder expansief te ontwikkelen. Anderzijds lijken bepaalde toepassingen in de bouw veelbelovend voor de toekomstige afzetmarkt z.a. onder andere houtskeletbouw. De markt voor vezelhout wordt vooral bepaald door de pulp- en papiermarkt. Dit geldt voor Japan, Noord-Amerika en Europa als geheel. Het verbruik van vezelhout is voor 1981 in Europa globaal op hetzelfde niveau gebleven als in 1980. Totaal 165 miljoen m³ rondhout chips en houtafval waarvan 75% is gebruikt voor pulp- en papierproductie. De prijzen van vezelhout zijn voor het seizoen 80/81 over het algemeen vrij sterk gestegen zowel in Europa als in de rest van de wereld. Voor 1981/82 worden in de Scandinavische landen hogere prijzen

betaald, in Zweden ca. 15% hoger en in Finland 7 à 10% hoger.

In Frankrijk, Oostenrijk en Zwitserland lijkt de situatie zich te stabiliseren op het niveau van 1981. In Nederland is door de gewijzigde inkoopstrategie van Parenco de marktsituatie met betrekking tot het papierhout wat onduidelijk geworden. Voor de levering in 1981 volgens de raamcontracten is de prijs ten opzichte van 1980 globaal gesproken gelijk gebleven. De door Parenco gevolgde inkoopstrategie leidt er echter toe dat meer hout buiten het raamcontract om wordt aangekocht bij verscheidene leveranciers. Mede hierdoor komt de prijs loco fabriek onder druk te staan. Mede gezien de prijzen voor grenenpapierhout in de buurlanden lijkt dit voor de bouseigenaren echter vooralsnog geen sterke prijsverlagende gevolgen te hoeven hebben. In 1981 heeft het Staatsbosbeheer een eerste proefcontract met Parenco afgesloten voor directe levering en afname van papierhoutsortimenten. Voor 1982 zal dit experiment worden voortgezet en uitgebreid met een contract voor directe leveringen aan Parenco van hout op stam en/of geveld. Ook voor samenwerkingsverbanden tussen bouseigenaren lijken zich goede mogelijkheden te openen voor een gemeenschappelijke afzet van een deel van het hout in de richting van Parenco.

Ook op de Nederlandse markt wordt de stijgende vraag naar brandhout steeds manifester. Veel particulieren installeren houtkachels in hun woningen. In de agrarische sector worden ruimteverwarmingen omgebouwd voor houtstook. Sommige middelgrote industrieën denken over hout als energiebron. In West-Duitsland zijn enkele stadsverwarmingen op stoken van houtchips ingericht. Ook al zou men in macro-economisch opzicht wellicht wat kritische vraagtekens bij deze ontwikkeling kunnen plaatsen, dan nog kan men zijn ogen niet sluiten voor de realiteit dat kennelijk bedrijfs- en privaateconomisch gezien het stoken van hout interessant wordt. Gecombineerd met het feit dat voor deze sortimenten voor de houtproducent interessante prijzen worden betaald, lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de tijd rijp is dat bouseigenaren zich gezamenlijk, in regionaal verband, bewust gaan oriën-

teren op deze nieuwe marktontwikkeling teneinde de mogelijkheden voor de groeiende groep van potentiële kopers te optimaliseren.

Zowel op het internationale vlak alsook binnen Nederland is in het afgelopen jaar opnieuw en met klem en met nadruk door velen gewezen op het dreigende houttekort op de wereldmarkt. Zowel de cijfers als de desastreuse gevolgen op korte termijn in de sfeer van bosvernietiging op grote schaal zijn u bekend. Op het Nederlandse politieke toneel heeft de nieuwe Stichting Bos en Hout zich wat dit betreft nadrukkelijk gemanifesteerd. Bij steeds meer mensen, ook bij politici, dringt het besef door dat ook Nederland een bijdrage zal moeten leveren aan de oplossing van dit probleem. Steeds duidelijker wordt dat een wezenlijke bijdrage van de zijde van het particulier initiatief daarbij niet gemist kan worden. Zoals u weet betekent, binnen de Nederlandse verhoudingen, het bestaan van de herplantplicht een enorme handicap voor particuliere bosuitbreiding. In de Memorie van Toelichting bij de Begroting van het Ministerie van Landbouw en Visserij heeft u kunnen lezen dat de minister van Landbouw voornemens is daarvoor dit parlementaire jaar regelingen te treffen. Het is voor de Nederlandse bosbouw van het grootste belang dat tenminste dit politieke voornemen ook daadwerkelijk zal worden gerealiseerd.

Het is buitengewoon verheugend dat onder auspiciën van de Commissie Bosbouwveiligheid van het Bosschap een oude traditie weer nieuw leven in geblazen zal gaan worden. In nauwe samenwerking met het Staatsbosbeheer en de Bosbouwpraktijkschool zullen n.l. in de nazomer in ons land weer bosarbeiderswedstrijden worden georganiseerd. Deze wedstrijden hebben mede tot doel de bosarbeid weer eens in het centrum van de belangstelling te plaatsen. Het is van groot belang dat de betekenis van vakbekwaamheid en vaardigheid als essentiële elementen van bosarbeid op de voorgrond worden gesteld, nu allerwegen het vrijwilligerswerk de reguliere bosarbeid begint te concurreren.

Via een waarschijnlijk alleen door politici te volgen logica is de stap van vrijwilligers naar werkgelegenheidsbeleid snel gezet. In de eerste maanden van dit jaar zijn ons, in het kader van de plannen van Den Uyl, de banenplannen letterlijk om de oren gevlogen. Hoewel uit de krantenberichten van de laatste dagen citerend uit voorjaarsbrieven en voorjaarsnota's, langzamerhand steeds duidelijker wordt dat het zo noodzakelijke geld voor de uitvoering van al deze plannen niet beschikbaar zal komen, is het verheugend te kunnen constateren dat vanuit initiatieven van het particuliere bosbouwbedrijfsleven, de bedrijfstak bosbouw in deze dans om de centen van Den Uyl zeer nadrukkelijk zijn partij heeft meegeblazen. Door een gemeenschappe-

lijk initiatief van de Nederlandse Vereniging van Bos-eigenaren, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en van de Voedingsbonden FNV en CNV is opgericht de Stichting Boswerk. De Stichting Boswerk stelt zich ten doel door het organiseren, coördineren en inzetten van arbeidskrachten bij het bos- en landschaps-onderhoud, bij te dragen tot een structureel gezonde werkgelegenheidssituatie in de bossen. De totstandkoming van de Stichting is mede mogelijk gemaakt dankzij een financiële ondersteuning van de zijde van de Minister van Landbouw en Visserij. Het is duidelijk dat de Stichting pas echt kan gaan functioneren als er in de een of andere vorm vanuit werkgelegenheidsbeleid middelen ter beschikking komen. Het is echter van eminent belang dat de bosbouwwereld in de vorm van de Stichting nu over een middel beschikt om zich ge-coördineerd in te kunnen zetten bij het zo noodzakelijke lobby-werk en als er geld ter beschikking komt over een middel waarmee het mogelijk is de zaak goed gecoördineerd en georganiseerd te kunnen begeleiden. Wij wensen de Stichting van ganser harte succes bij haar werkzaamheden.

Op het vaderlandse politieke toneel heeft de bosbouw in de afgelopen maanden weer een aantal malen nadrukkelijk in de aandacht gestaan. Met name was dat het geval tijdens een openbare commissievergadering van de Vaste Kamercommissie voor Landbouw en tijdens een uitgebreide commissievergadering van de Vaste Kamercommissie voor CRM. Ongetwijfeld zullen de verslagen van deze bijeenkomsten in een of andere vorm worden gepubliceerd in ons tijdschrift. U kunt daar dan kennis nemen van alles wat de heren politici hebben gemeend te moeten opmerken over ons vakgebied. Ik wil mij in het kader van deze openingsspeech beperken tot uw aandacht vragen voor een naar mijn mening bedenkelijke ontwikkeling die zich bij de politieke behandeling van de bosbouw op het nationale niveau steeds duidelijker begint af te tekenen. Naar mijn mening moet geconstateerd worden dat er een toenemende tendens is, overigens zeer algemeen in onze maatschappij om het bos en de bosbouw gesegregeerd per functie te benaderen. In de Vaste Kamercommissie voor Landbouw wordt één aspect behandeld, en krijgt daar de volle aandacht, in de kamercommissie voor CRM worden andere aspecten belicht, gesplitst naar houtproductie, naar openlucht recreatie, naar natuurbehoud. De onmiskenbare onderlinge samenhang tussen deze functies en de eigen plaats die het bos zelf daarbij inneemt, dreigt in deze ontwikkeling in toenemende mate tussen de wal en het schip terecht te komen. De onderlinge samenhang wordt in ieder geval onvoldoende onderkend, en wellicht als gevolg daarvan, wordt niet duidelijk één bewindsman gezien als de uiteindelijke staatsrechtelijke verantwoordelijke voor de totaliteit van het bosbouwbeleid.

Het bos zelf, met zijn eigen wetmatigheden, met zijn eigen mogelijkheden en onmogelijkheden, wordt daarbij vrijwel niet onderkend. Het bos heeft geen stem.

Deze laatste constatering moet, naar mijn mening, de Vereniging zich sterk aantrekken. In alle discussies rondom bos, op het niveau van de Tweede Kamer, bij de structuurschema's, bij streek- en bestemmingsplannen enz. enz. roeren zich groeperingen die zich, overigens zeer legitiem, nadrukkelijk inzetten voor één aspect van bos en bosbouw. Niet of nauwelijks worden daarbij geluiden gehoord die zich richten op de totaliteit. Het is daarom ook niet zo verwonderlijk dat de door mij net geschetste tendens in de Vaste Kamercommissie zich toenemend begint af te tekenen.

Immers, politici reageren op maatschappelijke signalen. Als daarbij de stem van het bos en de bosbouw ontbreekt, is het niet zo verwonderlijk dat daarop door politici niet gereageerd wordt. Het is daarom mijn overtuiging dat hier een heel belangrijke en primaire taak voor onze Vereniging ligt. Als wij bosbouwers, verenigd in deze Vereniging dit geluid niet laten horen, van wie mogen we het dan eigenlijk anders nog verwachten. De Vereniging zal zich naar buiten toe moeten ma-

nifesteren als een actiegroep, in de goede betekenis van dat woord, voor instandhouding en ontwikkeling van bos in al zijn facetten.

Om dat met succes te kunnen doen is het noodzakelijk, ons intern, met elkaar te beraden, op wat wij beschouwen als de feitelijke, principiële uitgangspunten van ons vakgebied. We zullen onszelf een duidelijke, een eigen en een gemeenschappelijk gedragen identiteit moeten verschaffen, om met kans op succes naar buiten toe te kunnen opereren.

Het bestuur heeft zich voorgenomen daartoe de komende jaren de nodige initiatieven te nemen. Onze najaarsvergadering zal in dit kader geplaatst worden.

Ik ben er mij van bewust dat wat ik gezegd heb een enorme uitdaging voor de Vereniging betekent en dat het moeilijk zal zijn om het waar te maken. Ik meen echter dat onze Vereniging deze uitdaging, in het belang van de Nederlandse bosbouw en in het belang van ons bos, niet uit de weg mag gaan.

Ik deze geest verklaar ik de voorjaarsvergadering voor geopend.

Verslag van de 56e voorjaarsvergadering gehouden op vrijdag 23 april in "Groeneveld" te Baarn

1 Opening

– De vice-voorzitter J. van den Bos, opent de vergadering met het uitspreken van de voorjaarsrede. Aanwezig zijn 90 leden.

2 Notulen van de 57e najaarsvergadering

– De notulen-commissie bestaande uit de heren W. M. J. de Boer, R. Kuipers, en A. H. Schaafsma heeft de notulen voor de 57e najaarsvergadering goedgekeurd. De commissie wordt onder dankzegging gedechargeerd.

3 Benoeming notulen-commissie

– In de commissie ter verifiëring van de notulen van de 56e voorjaarsvergadering worden benoemd de heren P. D. Kofman, E. D. v. d. Hoeven, L. Th. M. Lamers.

4 Ingekomen stukken en mededelingen

– Herdacht wordt het overlijden van A. Stoffels.

– Sedert de najaarsvergadering traden de volgende nieuwe leden toe tot de vereniging: A. J. Gerritse, F. A. G. Holla, P. C. Kaars Sijpestein, G. van der Lely, W. P. Locher, H. Navis, A. F. M. Olsthoorn, W. Ossewaldt, T. M. Ritskes, P. A. J. Schimmel, Th. Stomp, D. C. P. Thalen, J. Voordewind.

– Bedankt voor hun lidmaatschap hebben: O. Cremers, D. Heinsdijk, G. van de Laar, W. van Nispen tot Sevenaer, C. Papenhuyzen, W. J. J. Snijders.

– Van de Stichting Totstandkoming Nationaal Centrum voor Bos, Natuur en Landschap is een brief ontvangen waarin bevestigd wordt een ontvangst van f 6.400,—, zijnde de gift van het Van Disselfonds.

– Prof. Hellinga die gedurende vele jaren de KNBV vertegenwoordigde in het comité Nationale Boomfeestdag heeft een verzoek ingediend om van deze functie ontheven te worden. Prof. Hellinga wordt bedankt voor zijn inzet in het comité namens de KNBV. Een nieuwe vertegenwoordiger zal nog benaderd worden.

– Door het Bestuur is middels een brief gereageerd op de structuurschema's Natuur en Landschap.